

Justis- og beredskapsdepartementet (JD)

Høringsuttalelse til Regjeringens forslag om midlertidig endring i utlendingsloven §95a

Innledning

Regjeringen sendte 24. oktober 2023 et forslag om midlertidig endring i utlendingsloven ut på høring.

I høringsnotatet foreslås en midlertidig beredskapsbestemmelse i utlendingsloven § 95 a, som innebærer at statsforvalteren i en krisesituasjon med ekstraordinært høye ankomster av personer som søker beskyttelse (asyl), kan pålegge kommuner å etablere og drifte et midlertidig innkvarteringstilbud til asylsøkere.

I forslaget om kommunale asylmottak vil det i praksis innebære at når statsforvalteren mener at tilgjengelige løsninger og beredskapstiltak ikke er tilstrekkelig for å ivareta asylsøkernes grunnleggende behov, gis statsforvalteren hjemmel til å rekvirere fast eiendom etter bestemmelsene i sivilbeskyttelsesloven.

Bodø kommune sender inn høringsinnspill.

Bodø kommune er positiv til at Justis- og beredskapsdepartementet har tatt initiativ til å fremme høring på forslag til midlertidig endring i utlendingsloven.

Høringsfristen er 5. desember 2023. Noen av kommunene har også fått forlenget høringsfristen.

Høringsinnspill fra Bodø kommune

Innledningsvis vil Bodø kommune påpeke at forholdene og vurderingene som ligger til grunn i høringsnotatet er velkjente for kommunen. Bodø kommune har gjort en betydelig innsats for å ta imot flyktninger fra Ukraina, men den økte tilstrømmingen legger betydelig press på de kommunale tjenestene. Stadig flere kommuner opplever også en betydelig belastning med å etablere tjenester for nye asylmottak på kort varsel.

Presset på kommunenes tjenester vil øke ytterligere når regjeringen i sitt forslag mener å gi statsforvalterne hjemmel for å kunne pålegge kommuner å etablere og drifte et midlertidig innkvarteringstilbud til asylsøkere. Dette mener Bodø kommune er problematisk av flere grunner. Ikke bare vil det være et kraftig inngrep i det kommunale selvstyret, men det setter også kommunenes velferdstjenester under et stort press – uten at kommunene har innflytelse på en slik

beslutning. Hjemmelen vil gi statsforvalter betydelig makt. Bodø kommune er klar over at normale regler kan måtte vike i en krisesituasjon, men er ikke enig i at reglene i utlendingsloven § 95 skal settes ut av spill ved en endring i utlendingsloven. Til det er virkningen av endringen for uforutsigbar for kommunene og konsekvensene kan bli for store.

I tillegg til det kommunale selvstyret, og presset som påhviler det kommunale tjenesteapparatet, vil det også utløse behov for ikke-planlagte anskaffelser, for eksempel bygningsmasse, undervisningsmaterieell, hjelpemidler mv. Det gir en betydelig merkostnad for kommunene. Selv om det legges opp til at kommunene skal bli kompensert for utgifter, fremgår det i høringsnotatet ikke klart hvordan utgiftene til asylmottak og tilhørende tjenester skal fordeles. Salten regionråd legger til grunn at kommunene får dekket alle reelle utgifter som kommer som følge av statlige pålegg.

Salten regionråd merker seg at regjeringens forslag ikke inneholder tiltak som verken støtter opp om eller kommer med forslag til hvordan kapasitetsutfordringene i kommunene kan løses. Med allerede betydelig press på kommunale tjenester, vil statsforvalterens bruk ny hjemmel med å pålegge kommuner å etablere og drifte et midlertidig innkvartering, legge en uforholdsmessig stor byrde på kommunene. Dette gjelder ikke bare kapasiteten, men også personellsituasjon, økonomien og den praktiske gjennomførbarheten av oppgaven. Bodø kommune stiller derfor spørsmål om det er riktig og mulig å overføre dette ansvaret til kommunene når staten selv har utfordringer med å gjennomføre oppgaven. Dette spørsmålet blir spesielt relevant da forslaget ikke inneholder tiltak som støtter opp om eller øker kapasiteten i kommunene.

Bodø kommune mener at drift av akuttinnkvartering fortsatt skal være en statlig oppgave, men i nært samarbeid med kommunene.

Økonomisk kompensasjon til kommunene

Det legges til grunn at kommuner som pålegges å etablere og drifte et midlertidig innkvarteringstilbud for asylsøkere, vil bli kompensert for utgiftene. Bodø kommune mener imidlertid at dette bare løser deler av utfordringen. Kommunene har ansvar for å tilby en rekke tjenester til flyktninger som skole og helsetjenester. Dersom kommunene pålegges å opprette innkvartering, må kommunene raskt utvide tjenestene. Kapasitetsproblemet, som er hovedutfordringen, er likevel ikke løst. Høringsnotatet sier ingenting om hva som skal gjøres for at kommunene skal kunne bygge opp slik kapasitet i en krisesituasjon. Det skulle vi sett at var beskrevet i notatet.

Mangel på personellressurser til å løse oppdrag

Bodø kommune ser også utfordringer knyttet til tilgjengeligheten av fagfolk og arbeidskraft til kommunal sektor. Etablering av akuttinnkvarteringstilbud i kommunens regi krever betydelige personellressurser med kompetanse til å sikre trygghet og omsorg for beboerne. Det er nødvendig at regjeringen vurderer tiltak som kan styrke rekrutteringen av kvalifisert personell til kommunene, samtidig som lokale forutsetninger og behov tas i betraktning.

Oppsummering

Drift av akuttinnkvartering må fortsatt være en statlig oppgave, i nært samarbeid med kommunene. Reglene i utlendingsloven § 95 må ikke settes ut av spill ved en endring i utlendingsloven. Det vil i så fall være et stort inngrep i det kommunale selvstyret der mer makt flyttes til statsforvalteren på bekostning av kommunene, og det setter kommunenes velferdstjenester under et sterkt press, uten at kommunene selv har innflytelse på en slik beslutning. Det løser ikke kapasiteten, som er hovedproblemet, og da oppfattes endring i utlendingsloven som et uhensiktsmessig og inngripende grep som regjeringen foreslår. Mange kommuner - spesielt i distriktene - mangler personell, og et slikt oppdrag som høringsnotatet bygger på, vil kunne koste kommunene mange penger. Men det

kan ikke være slik at det er statsforvalterne som bestemmer hvilke utgifter kommunene skal ha, det mener Bodø kommune må være opp til kommunene selv.

Bodø, 5. des. 2024